

HÖGSTA DOMSTOLENS BESLUT

meddelat i Stockholm den 16 juni 2011

Mål nr

Ö 721-11

KLAGANDE

AM

MOTPARTER

Riksåklagaren

Box 5553

114 85 Stockholm

Justitiekanslern

Box 2308

103 17 Stockholm

SAKEN

Tillstånd till prövning i hovrätt av mål om förordnande av särskild företrädare för barn

ÖVERKLAGADE AVGÖRANDET

Göta hovrätts beslut 2011-02-03 i mål ÖÄ 287-11

Dok.Id 56024

HÖGSTA DOMSTOLEN
Riddarhustorget 8

Postadress
Box 2066
103 12 Stockholm

Telefon 08-561 666 00
Telefax 08-561 666 86
E-post:
hogsta.domstolen@dom.se
www.hogstodomstolen.se

Expeditionstid
08:45-12:00
13:15-15:00

HÖGSTA DOMSTOLENS AVGÖRANDE

Med ändring av hovrättens beslut meddelar Högsta domstolen tillstånd till målets prövning i hovrätten.

YRKANDEN I HÖGSTA DOMSTOLEN

AM har, som hans talan får förstås, yrkat att Högsta domstolen ska meddela tillstånd till målets prövning i hovrätten.

Riksåklagaren och Justitiekanslern har anfört att tillstånd till målets prövning i hovrätt bör meddelas.

SKÄL

Bakgrund

1. Med stöd av lagen (1999:997) om särskild företrädare för barn ansökte allmän åklagare vid tingsrätten om att särskild företrädare skulle utses för två av AMs barn. Ansökan framställdes även interimistiskt. Som grund för ansökan angavs att AM kunde misstänkas för misshandel av barnen från ett okänt datum fram till och med den 27 oktober 2010 i Skövde.
2. Ansökan om förordnande av särskild företrädare bifölls av tingsrätten utan föregående hörande av AM. Sedan denne av tingsrätten förelagts yttra sig uppgav han i huvudsak att han inte hade misshandlat sina barn och att han motsatte sig förordnandet av en särskild företrädare. Utan att inhämta ytterligare uppgifter från åklagaren fastställde tingsrätten sitt interimistiskt fattade beslut. AM överklagade beslutet till hovrätten, som inte fann skäl att meddela prövningstillstånd.

Förutsättningar för att förordna särskild företrädare för barn

3. Lagen om särskild företrädare för barn har kommit till i syfte att stärka möjligheterna att ta tillvara barnets rätt när en vårdnadshavare eller någon som vårdnadshavaren står i ett nära förhållande till misstänks för brott mot barnet. Eftersom ett beslut om särskild företrädare får stor vikt för enskilda och rör deras rättssäkerhet och integritet har prövningen av förordnande av särskilda företrädare lagts på domstol (prop. 1998/99:133 s. 35).

4. De närmare förutsättningarna för att en särskild företrädare ska förordnas anges i lagens 1 §. Här framgår att det råder en presumtion för att en särskild företrädare ska förordnas bl.a. då det finns anledning att anta att ett brott som kan föranleda fängelse har begåtts mot någon som är under 18 år och barnets vårdnadshavare kan misstänkas för brottet.

5. Förutsättningen att det finns anledning att anta att ett brott har begåtts överensstämmer med vad som gäller för att inleda en förundersökning (se 23 kap. 1 § rättegångsbalken och a. prop. s. 24). Att vårdnadshavaren kan misstänkas för brottet uttrycker ett lågt ställt beviskrav och kan omfatta fall där det rör sig om mycket svag bevisning. Misstankarna bör dock ha en viss tyngd och konkretion för att en särskild företrädare ska kunna förordnas (se a. prop. s. 25 och 40).

Frågan om hovrätten borde ha meddelat prövningstillstånd

6. I sin ansökan om förordnande av särskild företrädare har åklagaren inte lämnat några uppgifter om vad som föranlett åklagarens ansökan; det har således inte åberopats några omständigheter till stöd för denna. Tingsrätten har därmed inte haft tillräckligt underlag för att pröva påståendet att det funnits

anledning anta att ett brott begåtts mot barnen och inte heller för att bedöma misstankegraden mot AM.

7. AMs överklagande till hovrätten innehöll inte några nya omständigheter jämfört med vad han tidigare uppgett vid tingsrätten. Hovrätten, som inte kommunicerade överklagandet med åklagaren och inte heller kompletterade utredningen i ärendet (jfr 12 § lagen, 1996:242, om domstolsärenden), har sålunda haft tillgång till samma beslutsunderlag som tingsrätten. Som tidigare anförts var detta underlag otillräckligt för att pröva frågan om förordnande av en särskild företrädare för barnen. Vid sådant förhållande har förutsättningarna för både ändringsdispens och granskningsdispens varit uppfyllda. Tillstånd till målets prövning i hovrätten ska därför meddelas.

I avgörandet har deltagit: justitieråden Marianne Lundius, Severin Blomstrand, Kerstin Calissendorff (referent), Per Virdesten och Gudmund Toijer
Föredragande justitiesekreterare: Daniel Holmberg